

22122232

DUTCH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
NÉERLANDAIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
NEERLANDÉS B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 14 May 2012 (afternoon)
Lundi 14 mai 2012 (après-midi)
Lunes 14 de mayo de 2012 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'Épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

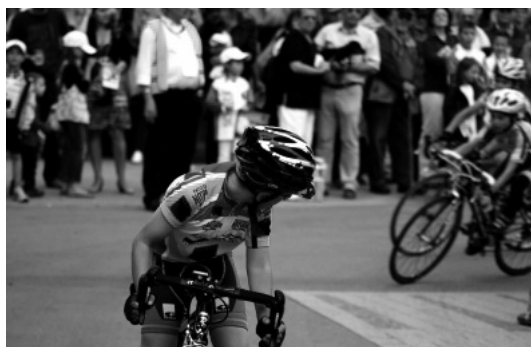
- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

TEKST A

EEN EIGEN MUSEUM VOOR RONDE VAN VLAANDEREN

- ❶ Voor de Vlamingen is de Ronde van Vlaanderen zoiets als de Elfstedentocht voor de Friezen en de rest van Nederland. Met dit verschil dat de bekende wielerklassieker ieder voorjaar wordt gereden, ongeacht de weersomstandigheden. Op 6 april gebeurde dat al voor de 87ste keer. Het vroom niet en de zon scheen.
- ❷ De Ronde is een monument. Geen wonder dus dat de Vlamingen dit stukje wielerschied willen bewaren voor de huidige en toekomstige generaties. In het mooie Oost-Vlaamse stadje Oudenaarde loopt een permanente tentoonstelling over deze wielerschied. Geen oubollig zaaltje met een paar oude fietsen en versleten wielerschieden, maar een modern centrum met computers en beeldschermen in een eigentijds decor.
- ❸ Elke bezoeker kruipt, gevraagd of ongevraagd, in de huid van zijn of haar wielerschied. Wie een kaartje koopt, kan vooraf kiezen welke van de twaalf uitverkoren Rondewinnaars hij op zijn tocht door het museum wil volgen. Zo kom je alles te weten over de lotgevallen van Jan Raas of Eddy Merckx tijdens één van hun overwinningen. Mijn kaartje vermeldt de naam van Eric Vanderaerden. Als ik de streepjescode onder een leesapparaat houd, begint zijn verslag van de Ronde van Vlaanderen 1985, het jaar dat Vanderaerden won na een heroïsch gevecht tegen de natuurelementen. Het regende en het was bitter koud.
- ❹ Een introductiefilm, met mooie zwart-witbeelden en meer recent filmmateriaal, brengt je in de sfeer van een grote wielerschied. In de expositieruimte is het een kakofonie van wielerschieden, hijgerige verslaggevers, renners die woorden stamelen, uithuilen en hun geluk niet opkunnen. Op panelen, computerschermen en monitoren wordt informatie gegeven over de uitrusting, voeding, communicatie, invloed van de media en commercie, afzien en lijden.
- ❺ De koers van vandaag is een heel andere dan die van 23 mei 1913, toen in Gent 's morgens om 6.15 uur 37 renners aan de start verschenen voor een rit van 324 kilometer. De Vlaming Paul Deman werd twaalf uur later tot winnaar uitgeroepen. Interessant is het onderdeel over de voeding. Werden in de jaren veertig en vijftig voor elke wedstrijd vooral biefstukken naar binnen gewerkt, vandaag de dag bestaat het basisvoedsel van elke renner uit pasta, granen, zuivel, fruit en energiedrankjes. De tijd dat de carnivoren hun koerstrui, zelfs na een zwaar ontbijt, ook nog volstopten met rijsttaartjes voor onderweg, is wel voorbij.
- ❻ Het centrum schenkt uiteraard aandacht aan de taaie, met kasseien geplaveide, Vlaamse heuvels, zoals de 500 meter lange Koppenberg met een maximale stijging van 18,5 procent. De drie meest voorkomende soorten kasseien zijn de porfier, gres en graniet. Wie het aandurft, kan op een computergestuurde fiets plaatsnemen en in het spoor van Johan Museeuw of Peter Van Peteghem de Oude Kwaremont beklimmen.

www.trouw.nl (2003)

TEKST B

MOET ALLES MAAR KUNNEN?

Op 19 november verscheen “Hun hebben de taal verkwanseld” van Jan Stroop. Het boek gaat over de ontwikkeling van het Nederlands: hoe de taal verandert, onder invloed van wie en wat, waarom dat een taal beter maakt en tegelijk droevig stemt. Inmiddels is een tweede druk verschenen, evenals een e-bookversie.

- 5 Talen veranderen, ze passen zich aan aan nieuwe omstandigheden en ze worden efficiënter. Tegelijk is dat een oorzaak van ergernis, want we houden niet van wat afwijkt van ons eigen taalgebruik. Eén van de meest gesignaleerde taalergernissen is *hun hebben*. Daarom is het des te merkwaardiger dat het gebruik ervan toch eerder toe- dan afneemt, net als het verzet ertegen.

- 10 Maar echte argumenten waarom *hun hebben* niet mag, worden meestal niet gegeven: die zijn ook niet te geven. Waar het meestal op neerkomt, is dat het een vorm is die we zelf niet willen gebruiken of een vorm die door mensen gebruikt wordt bij wie we niet willen horen. Of het heet gewoon fout. Maar wat er dan fout aan is, blijft onuitgesproken.

Ongrammaticaal

- 15 Er zijn ook geen taalkundige argumenten tegenin te brengen, want als *hun hebben* gezegd kan worden, dan is het grammaticaal. Vergelijk dat eens met een zin die echt ongrammaticaal is: *Gisteren ze heeft gekocht dat boek*. Dat kan geen Nederlander zeggen, terwijl honderdduizenden Nederlanders geen enkele moeite hebben met *hun hebben*, en ook precies “weten” dat *hun* alleen naar “mensen” kan verwijzen.

- 20 In een taal die verandert, komen een heleboel verschijnselen voor die door ouderen afgewezen worden, terwijl jongeren ze gewoon gebruiken. Als er geen ouderen meer zijn, zijn die “fouten” vanzelf ABN* geworden. Zo is het gegaan met *je kan* en *je zal*, zo zal het waarschijnlijk ook gaan met *ze heb*. En misschien zelfs met *hun hebben*. Dat ik hier een slag om de arm houd, komt door het vele en luidruchtige verzet dat ertegen bestaat. Want een taalverandering kan nog zo voor de hand liggen, als zij door de taalgemeenschap niet aanvaard wordt, zet zij niet door.

Veranderende uitspraak

25 Ook bij de uitspraak van het Nederlands horen we verschillen tussen jongeren en ouderen. De laatste groep zegt bijvoorbeeld nog: *'t ijzelt* en *'t is koud*. Bij jongeren klinkt het veel meer als: *'t aaizelt* en *'t is kaaud*. En gaandeweg wordt dat de nieuwe uitspraak van het ABN*, die nu nog Poldernederlands genoemd wordt.

30 Volgens taalkundige Jan Stroop is het Poldernederlands ontstaan in de jaren 1960–1970. In deze roerige tijden werd gebroken met oude normen, ook met taalnormen. Met name hoger opgeleide vrouwen maakten een inhaalslag. Dit losse klimaat werkte door in de taal: ook deze werd minder “netjes” uitgesproken.

35 Veranderingen in de uitspraak zijn van alle tijden. Tot in de 17e eeuw werden alle *ij*'s nog uitgesproken als een lange *i*, zoals dat nu gebeurt bij de *ij* in *bijzonder*. Onze uitspraak van de *ij* in dat woord is een uitzondering, maar vroeger was dat de regel. De spelling herinnert nog aan die oude situatie: de *ij* bestaat feitelijk uit twee *i*'s waarmee de lange *i* weergegeven werd, zoals de twee *oo*'s in *boom* staan voor een lange *o*. De spelling is in dit geval niet met de veranderde uitspraak meegegaan. Dit is wel gebeurd bij woorden als *mensch* en *visch*. Die raakten de uitspraak met die *sch* kwijt en daar is de spelling later op aangepast: *mens*, *vis*.

Wat is fout?

40 Uit deze paar [- X -] is al op te maken dat het [- 17 -] is om van bepaalde soorten Nederlands te zeggen dat ze fout zijn. Er bestaan veel [- 18 -] variëteiten. Het is heel goed mogelijk dat *hun hebben* over vijftig jaar de [- 19 -] vorm is. Ook is het [- 20 -] dat er nog meer veranderingen zullen plaatsvinden. Nieuwe woorden worden aan de taal toegevoegd, andere verdwijnen. Dat is een proces dat alle talen doormaken en is dus [- 21 -] om bang van te zijn.

www.kennislink.nl (2010)

* ABN: Algemeen Beschaafd Nederlands, de taal zoals die gesproken “hoort” te worden.

TEKST C

FRAGMENT UIT DIE TWEELING

Hoe Anna ontsnapt aan de klauwen van haar wrede tante Martha

- 1 ① Jacobsmeyer riep de hulp van de kinderbescherming in. Die stuurde een afgevaardigde naar de boerderij. Tante Martha deed een boekje open over Anna, die achter de deur meeluisterde. Al die tijd had haar arme tante een slang aan haar borst gekoesterd, het kind wilde niet deugen, ze hield het met oudere kerels [...]. Tot Anna's verbijstering moedigde de sociaal werkster haar tante kritiekloos aan. Haar laatste hoop vervloog. De vrouw was niet gekomen om haar, maar om tante Martha te helpen. Toen die was uitgeraasd zei de vrouw kalm: "Nu wil ik nog even met 't kind alleen praten." Anna vloog terug naar de keuken. Met een bevredigend lachje om haar mond kwam tante Martha haar halen. Fatalistisch ging Anna de huiskamer binnen – tante Martha liep, zeker van haar zaak, naar buiten. De sociaal werkster sloot de deur achter Anna, ging er met haar rug tegenaan staan, opende haar armen en zei: "Vertrouw me, ik zal je helpen."
- 5
- 10
- 15 ② Onder haar blik, die overseinde dat ze tante Martha doorzag, smolt Anna's weerstand. Ze begreep dat iemand haar een touw toewierp, iemand die aan een half woord genoeg had. Een afgezant uit een andere wereld, die objectief en redelijk was en misschien (ze aarzelde) ook liefdevoller. Buiten zag ze haar tante peertjes rapen, vlak onder het raam, in de hoop iets op te vangen van de tirade op het lijfeigenschap? Zou ze niet langer overgeleverd zijn aan de grilligheid en achterdocht van een krankzinnige peertjesraapster?
- 20
- 25 ③ Ze werd uit huis weggeplukt zoals ze was, in haar agrarische plunje. Bij Jacobsmeyer kreeg ze een versterkend maal. Hij gaf haar zijn zegen mee en geld voor nieuwe kleren en wuifde haar uit toen ze, voor het eerst van haar leven in een auto, het dorp aan de Lippe uitreed. Heuvel op, heuvel af, door bossen die oranje en geel opvlamden, totdat er een dorp opdoemde waarvan de huizen langs de helling omhoogkropen om zo dicht mogelijk in de buurt te komen van een overal boven uittorende kerk en een kasteel in vakwerk, met tientallen kleine ramen en leien daken. Tegen de kerk aan leunde een clarissenklooster. Een non in een zwarte pij snelde hen door de poort met gespreide armen tegemoet.
- 30 ④ Compressen van gekneusde smeerwortelbladeren op de blauwe plekken, zalf op de kloofjes in haar handen, eeuwenoude franciscaner rust, zorgvuldig geconserveerd binnen de dikke muren, schuimige melk in grote mokken, de belangeloze toewijding van de nonnen die als zwarte vlinders door de hoge gangen fladderden. Vanuit haar bed zag ze het slot van baron Von Zitsewitz – een naam uit een sprookje. Ze was letterlijk in de schoot van de moederkerk terechtgekomen, samen met een groepje lotgenoten, uitverkoren noodgevallen.
- 35

Fragment uit *De tweeling*, Tessa de Loo, bewerkt (1993)

TEKST D

Een knappe film, het boek waardig

De knijpkat ligt op tafel in het eerste beeld van "Oorlogswinter". Die vermoeiende zaklantaarn overleefde de oorlog niet, maar bereikte wel de jaren '70 dankzij het boek van Jan Terlouw. En nu dus ook de 21ste eeuw, dankzij de film van Martin Koolhoven. Net als de fiets met houten banden, de carbidlamp, de surrogaatkoffie. Jan Terlouw wist via die dingen de oorlog levendig voor je op te roepen. Hij beschreef ze vanuit het gevoel van een kind: de knijpkat geeft je een lamme vinger, de flessen melk breken in de tas.

Jan Terlouw was 8 jaar oud in 1940 en schreef "Oorlogswinter" vanuit zijn eigen ervaringen. Het boek won de Gouden Griffel en werd in 1976 verfilmd voor tv door Aart Staartjes. Van die tv-serie herinner ik me naast het gesleur met een opa-fiets, vooral de verbazing dat de oorlog ineens in kleur in onze huiskamer te zien was. Bij het lezen was het verhaal over de oorlogswinter van de 15-jarige Michiel van Beusekom, de in het bos verstopte piloot, de overval op het bonnenkantoor en de gijzeling van de dorpingen, automatisch zwart-wit ingekleurd.

Je zou denken dat de vervreemding anno 2008 nog sterker is, maar Martin Koolhoven raakt helemaal de juiste snaar: gedekte tinten en – eerst iets té, maar later passende – dramatische muziek van Pino Donaggio. Koolhoven overdramatiseert niet. Hij maakt de oorlog ook niet postmodern grijzer. Zijn "Oorlogswinter" blijft een spannend jongensboek, zij het met ernstige ondertoon en wel een paar doden. Dit is de oorlog die we kennen uit boeken als "Reis door de nacht", en zelfs "Het Achterhuis"; die van helden en lafaards, verzetsblaadjes en bonnen, eenzaamheid en kou.

Veel van de zeggingskracht van zijn film dankt Koolhoven aan de 14-jarige Martijn Lakemeijer die Michiel speelt en zo uit het boek van Terlouw lijkt weggelopen. In onschuld, ernstige open blik, rossig haar is hij de vlees geworden jaren '40 puber. De ontknoping was in het boek, en blijft ook in de film, wat onverhoeds. En je kijkt ook wat verbaasd op als moeder Anneke Blok bij de bevrijding al weer vrolijk om de hoek van de deur komt kijken. Het zijn kleine onvolkomenheden in een spannende, mooie, knappe film, het klassieke jeugdboek waardig.

Jann Ruyters, www.trouw.nl (2008)